

*Anna Ogonowska**

Polska polityka informowania o Unii Europejskiej w latach 2004–2014¹

Wprowadzenie

W latach 1989–2004 podjęto w Polsce wiele działań mających na celu zwiększenie wiedzy społecznej na temat Unii Europejskiej (UE). Działania te miały charakter wyjątkowy, gdyż w krótkim okresie zamierzano zlikwidować lukę informacyjną w zakresie integracji europejskiej, będącą konsekwencją działalności urzędu cenzorskiego zajmującego się kontrolą informacji napływających do Polski. Luka ta objawiała się zarówno w braku specjalistów od integracji europejskiej, jak i polskich źródeł informacji na ten temat. Działania informacyjne tego okresu miały bardzo intensywny charakter, ponieważ istniała duża grupa ludzi, która do celów zawodowych musiała zdobyć wiedzę o UE. Byli to dziennikarze, politycy, przedsiębiorcy, pracownicy administracji publicznej, naukowcy, nauczyciele i inni. Po zdobyciu odpowiednich kompetencji stawali się oni najczęściej multiplikatorami informacji o tej organizacji. Wkrótce wiedzy tej potrzebowało całe społeczeństwo, to ono bowiem miało w referendum wyrazić wolę wstąpienia do UE. W celu zaspokojenia potrzeb informacyjnych w tym zakresie rząd podjął dwie kluczowe decyzje. Po pierwsze, wprowadził dodatkowe treści europejskie do programów nauczania w sy-

* Doc. dr **Anna Ogonowska** – docent w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego.

¹ Wynagrodzenie autorskie sfinansowane zostało przez Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców dzieł Naukowych i Technicznych KOPIPOL z siedzibą w Kielcach z opłat uzyskanych na podst. art. 20 oraz art. 20¹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

stemie oświaty publicznej; po drugie, przygotował i zrealizował Program Informowania Społeczeństwa². W okresie przedczłonkowskim na uwagę zasługuje również działalność informacyjna Komisji Europejskiej, która rozszerzając swój system informacyjny na Polskę, przyczyniła się do rozpowszechniania informacji o UE.

Tak jak już wspomniano, działania informacyjne przed akcesją miały charakter wyjątkowy ze względu na specyfikę państwa postkomunistycznego przygotowującego się do członkostwa w UE. Mniej wyjątkowy charakter powinny mieć działania informacyjne prowadzone przez państwo członkowskie. Dla społeczeństwa mają one jednak ogromne znaczenie, ponieważ od nich uzależnione jest, w jaki sposób członkostwo zostanie przez nie wykorzystane. Niniejszy artykuł ma na celu odpowiedź na pytanie, jak jest informowane polskie społeczeństwo o UE w warunkach członkostwa. Poszukuje odpowiedzi, jak wygląda polityka informacyjna polskiego rządu w tym zakresie. Nie została ona nigdy w całości zwerbalizowana w żadnym dokumencie, dlatego zostanie scharakteryzowana na podstawie podejmowanych działań. Badany jest okres od 2004 do 2014 r.

Działania informacyjne w tym artykule są rozumiane zarówno jako tworzenie systemu informacyjnego, czyli środków technicznych służących do gromadzenia, przetwarzania, przechowywania i rozpowszechniania informacji publicznej, jak i działania z zakresu komunikowania społecznego. W artykule skupiono się na tej części systemu informacyjnego, która jest dostępna publicznie. Pominięto natomiast w nim systemy informacyjne administracji publicznej, które umożliwiają współpracę z europejskimi partnerami, ale, ze względu na charakter przechowywanych tam danych, nie są dostępne publicznie.

1. Obowiązki informacyjne państwa członkowskiego UE

W pierwszej kolejności należy rozważyć, na ile Polska ma obowiązek prowadzenia działań informacyjnych na temat UE. W art. 90 pkt 1 Układu europejskiego³, określającym zasady stowarzyszenia w okresie przedczłonkowskim, Polska zobowiązała się wobec Wspólnot Europejskich i ich państw członkowskich do prowadzenia programów informowania społeczeństwa. Ani w traktacie akcesyjnym, ani w prawie wtórnym UE podobnych, ogólnych postanowień już nie ma. Z formalnego punktu wi-

² Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, *Program informowania społeczeństwa*, Warszawa 2009.

³ Układ Europejski ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską, z jednej strony, a Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi, z drugiej strony, sporządzony w Brukseli dnia 16 grudnia 1991 r., Dz.U. z 1994 r. nr 11, poz. 38.

dzenia za działania informacyjne na unijne tematy odpowiedzialna jest bowiem Komisja Europejska. Kwestia udziału państw członkowskich w polityce informacyjnej UE jest sprawą delikatną, ponieważ poszczególne kraje w różnym stopniu uznają konieczność angażowania się w działania informacyjne, nie zawsze podzielają wizję Komisji w tym zakresie oraz nie zawsze zgadzają się na stosowane przez nią metody działań. W tym miejscu należy wyraźnie podkreślić, że współpraca między państwami członkowskimi a Komisją w dziedzinie informowania ma charakter dobrowolny. Usilne zabiegi Komisji Europejskiej doprowadziły do nawiązania współpracy na polu informacyjnym z większością krajów członkowskich, jednym z nich była Polska.

W 2009 r. Urząd Komitetu Integracji Europejskiej podpisał z Komisją Europejską tzw. umowę partnerstwa w zarządzaniu⁴. Umowy tego typu były jednym z wariantów współpracy informacyjnej między Komisją Europejską a państwami członkowskimi. Komisja Europejska jeszcze pod przewodnictwem Romano Prodiego poszukiwała form współpracy z państwami członkowskimi i dopracowała się trzech podstawowych jej wariantów: strategicznego partnerstwa (*strategic partnership*), partnerstwa w zarządzaniu (*management partnership*) oraz okazjonalnej współpracy (*one-off partnership*)⁵. W partnerstwie strategicznym Komisja Europejska i państwo członkowskie uzgadniały program działań komunikacyjnych na terenie danego kraju i jasno dzieliły między siebie zadania oraz określały środki finansowe przeznaczone na ten cel. Finansowanie w tym przypadku pochodziło od obu stron umowy. W umowach partnerstwa w zarządzaniu państwu członkowskiemu powierzano środki finansowe Unii na realizację unijnych priorytetów informacyjnych. Umowa dopuszczała finansowanie działań ze środków krajowych, ale w większości krajów finansowanie działań pochodziło tylko z funduszy Komisji Europejskiej. Rolą krajowej instytucji dysponującej unijnymi środkami było dostosowanie tematyki i narzędzi do lokalnych warunków. Współpraca okazjonalna polegała na dofinansowaniu przez Komisję Europejską wybranych krajowych działań informacyjnych związanych z tematyką UE.

Jak widać z powyższego przeglądu, partnerstwo strategiczne i okazjonalna współpraca wymagały od państw członkowskich aktywnej polityki

⁴ Komisja Europejska, *Partnerstwo w zarządzaniu. Umowa o delegację. Dotyczy: GCI-PG-A-PL-COMM-01*, Warszawa 2009 [tekst niepublikowany].

⁵ Commission of the European Communities, Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on implementing the information and communication strategy for the European Union, Brussels 20.04.2004, s. 10–12, COM(2004) 196 final.

informacyjnej, natomiast partnerstwo w zarządzaniu dopuszczało bardziej pasywny jej wariant. W latach 2006–2013 Komisja Europejska podpisała umowy partnerstwa w zarządzaniu z 18 państwami, pięć umów partnerstwa strategicznego i żadnej umowy na okazjonalną współpracę, co świadczy o dużej atrakcyjności tych pierwszych dla państw członkowskich⁶. Jednak w 2013 r. Komisja podjęła decyzję o zakończeniu wszystkich umów partnerstwa w zarządzaniu, a państwom w nich uczestniczącym zaoferowała umowy partnerstwa strategicznego lub współpracy okazjonalnej. Decyzja Komisji Europejskiej wynikała ze zmniejszenia funduszy na działania informacyjne w budżecie UE. Mimowolnie stanie się także testem, na ile kraje członkowskie, w tym Polska, są skłonne prowadzić bardziej autorską politykę informacyjną i wziąć za nią odpowiedzialność od strony finansowej. Jak na razie, Polska nie wyraziła woli podpisania umowy o partnerstwie strategicznym lub okazjonalnym.

Komisja Europejska w ramach umowy partnerstwa w zarządzaniu przekazała Polsce w latach 2009–2013 łącznie 2,8 mln euro⁷. Przegląd problematyki działań informacyjnych sfinansowanych w ramach umowy świadczy o tym, że przede wszystkim realizowano priorytetowe tematy Unii Europejskiej, takie jak: Traktat z Lizbony, ożywienie gospodarcze, zmiany klimatyczne i energetyka, europejskie lata, wybory do Parlamentu Europejskiego. Tematów związanych ściśle z Polską było znacznie mniej: podsumowanie pięciu lat członkostwa Polski w UE, polska prezydencja

⁶ Deloitte, *Horizontal evaluation of management partnerships. Final report*, 2014, s. 17, <http://ec.europa.eu/smart-regulation/evaluation/search/download.do?documentId=10529698> [dostęp 10.07.2015].

⁷ Obliczenia własne na podstawie: European Commission, Commission decision of 18.12.2012 concerning the adoption of the 2013 work programme in the field of Communication serving as a financing decision, Brussels 2012, s. 33, http://ec.europa.eu/dgs/communication/contracts-and-grants/annual_work_programme/awp/c-2012-9486-decision-workprogramme2013_en.pdf [dostęp 10.07.2015]; European Commission, Commission decision concerning the adoption of 2012 work programme in the field of communication, Brussels 2011, s. 23, http://ec.europa.eu/dgs/communication/contracts-and-grants/annual_work_programme/awp/progr2012_en.pdf [dostęp 10.07.2015]; Amended work programme in the field of communication for 2011, 2011, s. 20, http://ec.europa.eu/dgs/communication/contracts-and-grants/annual_work_programme/awp/amend_prog2011_en.pdf [dostęp 10.07.2015]; European Commission, Commission decision of 6.10.2010 on the amended annual work programme for grants and public contracts in the field of communication for 2010, Brussels 2010, s. 22, http://ec.europa.eu/dgs/communication/contracts-and-grants/annual_work_programme/awp/c_2010_6827_decision_de_la_commission_en.pdf [dostęp 10.07.2015]; Annual work programme on grants and contracts in the field of communication for 2009, 2009, s. 15, http://ec.europa.eu/dgs/communication/contracts-and-grants/annual_work_programme/awp/prog2009_en.pdf [dostęp 10.07.2015].

w Radzie Unii Europejskiej oraz 20. rocznica zmian demokratycznych. W raporcie oceniającym partnerstwo z Polską, przygotowanym na zlecenie Komisji Europejskiej, zwraca się uwagę, że trudno jest ocenić jakość i efektywność działań informacyjnych ze względu na brak odpowiednich wskaźników i opracowanych metod pomiaru. Polska strona wydawała się być zadowolona z tej współpracy, czego dowodem może być rozczarowanie, jakie wywołała decyzja Komisji o zakończeniu współpracy w ramach partnerstwa w zarządzaniu⁸. Razem z innymi krajami Polska podkreślała, że zmiana formy współpracy doprowadzi do istotnego zróżnicowania działań informacyjnych w poszczególnych państwach spowodowanego dysproporcjami w dostępnych środkach finansowych.

Gdy mowa o obowiązkach informacyjnych państwa członkowskiego, nie sposób nie wspomnieć o sytuacjach, w których państwa członkowskie są zobowiązane prowadzić działania informacyjne zgodnie z wytycznymi Unii Europejskiej. Komisja Europejska, nie mogąc nałożyć na państwa członkowskie ogólnego obowiązku informowania o UE, ucieka się do rozwiązań cząstkowych, nakładając obowiązki informacyjne w niektórych dziedzinach. I tak, na przykład na państwa uzyskujące wsparcie z funduszy europejskich automatycznie nakłada szereg szczegółowo uregulowanych obowiązków informacyjnych, mających na celu przekazanie społeczeństwu komunikatu o tym, że UE przez swoje fundusze przyczynia się do rozwoju danego kraju⁹. W przypadku Polski, największego beneficjenta funduszy europejskich, zakres działań informacyjnych jest w tym przypadku wyjątkowo duży i dobrze widoczny. Obowiązkiem polskich władz w tym zakresie jest przygotowanie strategii komunikacyjnej.

⁸ Council of the European Union, Outcome of proceedings of the Working Party on Information on 12 July 2013, Brussels 19 July 2013, 12607/13 INF 137 API 69; Council of the European Union, Outcome of proceedings of the Working Party on Information on 13 September 2013, Brussels 20 September 2013, 13832/13 API 81 INF 155; Council of the European Union, Outcome of proceedings of the Working Party on Information on 28 October 2013, Brussels 12 November 2013, 16069/13 API 104 INF 197.

⁹ Por.: art. 69 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999, Dz. Urz. L 210 z 31.03.2006, s. 58; art. 2–10 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Dz. Urz. L 371 z 27.12.2006, s. 11–16.

W celu szerokiej dystrybucji informacji o funduszach realizacja działań informacyjno-promocyjnych przebiega przy udziale: organizacji pozarządowych, stowarzyszeń handlowych i zawodowych, organizacji przedsiębiorców, ośrodków informacji UE ulokowanych w danym kraju, instytucji edukacyjnych oraz władz krajowych, regionalnych lub lokalnych. W ramach działań informacyjno-promocyjnych organizuje się kampanie informacyjne poświęcone założeniom programów europejskich. Upublicznia się również listy beneficjentów, a ci ostatni są zobowiązani do wystawienia tablic informacyjnych w celu powiadomienia opinii publicznej o przyznanej dotacji. Polska strategia komunikacyjna na lata 2007–2013 zakładała wydanie na ten cel ponad 300 mln euro¹⁰.

Najważniejszym osiągnięciem informacyjnym w dziedzinie funduszy europejskich, obok kampanii informacyjnych, było stworzenie sieci punktów informacyjnych funduszy europejskich, portalu Fundusze Europejskie¹¹ oraz portali poszczególnych funduszy i programów. Sieć punktów informacyjnych utworzono w celu zapewniania zainteresowanym funduszami fachowej porady. Punkty informacyjne nie tylko informują o wszystkich programach i możliwościach finansowania, lecz także prowadzą szkolenia z zakresu dokumentacji projektu oraz jego rozliczania. W 2012 r. sieć liczyła 107 punktów rozrzuconych po całym kraju¹². Portal internetowy gromadzi wszystkie oficjalne dokumenty związane z funduszami dostępnymi w Polsce oraz informacje potrzebne zainteresowanym nimi osobom. Skonstruowano w nim także narzędzie ułatwiające potencjalnym wnioskodawcom odnalezienie właściwego programu oraz udostępniono system informatyczny do prowadzenia projektów. Portal informuje o wszystkich ogłoszeniach o naborze wniosków. Jest to jeden z głównych rządowych serwerów poświęconych sprawom członkostwa w UE. Niemniejsze znaczenie dla obywatela ma serwer internetowy zawierający wszystkie dokumenty ewaluacyjne związane z funduszami europejskimi¹³.

Innymi przykładami narzucania sektorowego obowiązku informacyjnego przez unijne prawo są sieci EURES i Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich. EURES to europejska sieć pośrednictwa pracy¹⁴. Gromadzi

¹⁰ Strategia komunikacji funduszy europejskich w Polsce w ramach Narodowej Strategii Spójności na lata 2007–2013, 2012, https://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/ZPFE/Documents/finStrategia_komunikacji_modyfikacja%2016_01_2012_tekst_jednolity.pdf [dostęp 10.07.2015].

¹¹ <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl> [dostęp 10.07.2015].

¹² M. Godlewski, *Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich*, w: *Sieci informacyjne Unii Europejskiej w Polsce*, red. M. Grabowska, Warszawa 2012, s. 269–275.

¹³ <http://www.ewaluacja.gov.pl> [dostęp 10.07.2015].

¹⁴ Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 26 listopada 2012 r. w sprawie wykona-

ona i rozpowszechnia informacje o zatrudnieniu na jednolitym rynku. W Polsce w skład tej europejskiej sieci wchodzi powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy. Sieć tworzy ogólnodostępną bazę danych z ofertami miejsc pracy. Informuje również szczegółowo o warunkach pracy i życia w innych krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego¹⁵. Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich jest częścią Europejskiej Sieci Obszarów Wiejskich o charakterze doradczo-informacyjnym, powstała na mocy rozporządzeń Rady Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej¹⁶. Jej zadaniem jest pomoc wszystkim jednostkom zaangażowanym w Program Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz zaferowanie im platformy współpracy. Sieć ma charakter otwarty, jej uczestnikami są Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, samorządy województw, organizacje spółdzielcze, izby rolnicze, podmioty gospodarcze, służby ochrony przyrody, lokalne grupy działania, jednostki doradztwa rolniczego, szkoły wyższe, osoby fizyczne i inni¹⁷.

Przykładów sektorowego regulowania obowiązków informacyjnych w prawie unijnym jest więcej. Powyżej wymieniono tylko niektóre, ale należy dodać, że wiele przedsięwzięć informacyjnych powstaje w Polsce nie z prawnego obowiązku, ale jako odpowiedź na zalecenia ze strony Komisji Europejskiej lub jako wspólny projekt państw członkowskich. Przykładami takich rozwiązań jest np. sieć europejskich centrów konsumenckich, która świadczy usługi doradcze, mediacyjne oraz informacyjne w zakresie europejskiego prawa konsumenckiego.

2. Informowanie o członkostwie Polski w Unii Europejskiej

W poprzednim punkcie rozważano obowiązki informacyjne państwa członkowskiego wynikające z unijnego prawa. Ogólny obowiązek informowania społeczeństwa wynika z art. 61 Konstytucji Rzeczypospolitej

nia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 492/2011 odnośnie do kojarzenia ofert zatrudnienia i wniosków o zatrudnienie oraz ich równoważenia oraz ponownego ustanowienia EURES, Dz. Urz. L 328 z 28.11.2012, s. 21–26.

¹⁵ I. Litewska, *Europejskie Służby Zatrudnienia (EURES) w Polsce*, w: *Sieci informacyjne Unii Europejskiej w Polsce*, red. M. Grabowska, Warszawa 2012, s. 131–142.

¹⁶ Por. art. 68 w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Dz. Urz. L 277 z 21.10.2005, s. 27; art. 41 w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Dz. Urz. L 368 z 23.12.2006, s. 29–30.

¹⁷ M. Marciniak, *Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich dla rozwoju obszarów wiejskich*, w: *Sieci informacyjne Unii Europejskiej w Polsce*, red. M. Grabowska, Warszawa 2012, s. 277–287.

Polskiej¹⁸ oraz ustawy o dostępie do informacji publicznej¹⁹. Akty te nakładają na organy władzy obowiązek ogłaszania pewnych wiadomości, np. w Biuletynie Informacji Publicznej, jak również udostępnienia informacji niepublikowanej na żądanie obywatela. Poniżej w pierwszej kolejności zostanie przeanalizowane, jakie informacje związane z UE organy władzy publicznej podają do publicznej wiadomości. Zaprezentowane zostaną jedynie większe zbiory danych lub informacje publikowane cyklicznie.

Polski parlament dokumentuje bardzo szczegółowo swoje prace związane z członkostwem Polski w UE. Zarówno Sejm, jak i Senat na specjalnych stronach informują na bieżąco o wszystkich wydarzeniach związanych z UE. Najwięcej informacji można znaleźć na stronie Ośrodka Informacji i Dokumentacji Europejskiej Kancelarii Sejmu²⁰ oraz na stronie Senat i UE²¹. Znaleźć tam można odniesienia do uchwał i debat plenarnych sejmu i senatu związanych z unijnymi zagadnieniami (sejmowych od 3. kadencji parlamentu, a senackich od 5.). Oprócz tego obie instytucje odsyłają do stron komisji parlamentarnych: Komisji do Spraw Unii Europejskiej w Sejmie oraz Komisji Spraw Unii Europejskiej w Senacie, na których można znaleźć dokumenty i sprawozdania z pracy tych dwóch ciał. Na szczególną uwagę zasługują dwie sejmowe bazy danych: UST (Prawo PL – Prawo UE)²² i EDL-S²³. W pierwszej znaleźć można polskie ustawy lub ich projekty, które wykonują unijne prawo. Można tam odszukać informacje, które unijne akty prawne wdraża dana ustawa oraz jak przebiegał jej proces legislacyjny w Sejmie. Można także szukać polskich ustaw na podstawie informacji o unijnych aktach prawnych²⁴. Baza EDL-S jest zbiorem informacji o tym, w jaki sposób Sejm (głównie Komisja do Spraw Unii Europejskiej) wypowiedział się na temat unijnych dokumentów, przede wszystkim legislacyjnych, ale także komunikatów, sprawozdań, białych i zielonych ksiąg Komisji Europejskiej. Sejm i Senat aktywnie współpracują także z innymi krajami członkowskimi w aktuali-

¹⁸ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483.

¹⁹ Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, Dz.U. z 2001 r. nr 112, poz. 1198 ze zm.

²⁰ <http://oide.sejm.gov.pl/oide/> [dostęp 10.07.2015].

²¹ <http://www.senat.gov.pl/senat-i-ue/> [dostęp 10.07.2015].

²² http://bs.sejm.gov.pl/F?func=file&file_name=find-t-ust01&local_base=ustw&con_lng=POL [dostęp 10.07.2015].

²³ <http://orka.sejm.gov.pl/SUE7.nsf/GlownyWWW> [dostęp 10.07.2015].

²⁴ W tym miejscu należy przypomnieć, że informację o implementacji dyrektywy do prawa krajowego zawiera także baza EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) Unii Europejskiej (domena krajowe środki wykonawcze). Niestety, jak na razie, nie jest ona aktualizowana prawidłowo.

zacji bazy IPEX²⁵, gromadzącej informacje o stanowiskach parlamentów krajowych nt. unijnych projektów aktów prawnych. Badają, czy projekty te nie naruszają zasady pomocniczości. Odnotowania warty jest także fakt utworzenia serwera internetowego opisującego parlamentarny wymiar polskiej prezydencji z drugiej połowy 2011 r.²⁶

Głównym rządowym portalem internetowym poświęconym informowaniu o UE wydaje się być serwer Polska w UE²⁷. Można na nim znaleźć przede wszystkim informacje o powołanym w 2009 r. Komitecie do Spraw Europejskich, który w imieniu Rady Ministrów podejmuje decyzje związane z unijnymi sprawami. Na stronie można znaleźć komunikaty z posiedzeń tego ciała. Portal gromadzi także wiele ważnych dokumentów nt. członkostwa Polski w UE. Do najważniejszych z nich zaliczyć należy informację o udziale Polski w UE w danym półroczu, przygotowywaną obecnie przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, a zatwierdzaną przez Komitet do Spraw Europejskich. Dodatkowo strona zawiera uchwały Sejmu i Senatu odnoszące się do tej informacji. Niestety, serwer nie zawiera wszystkich dokumentów tego typu (brakuje najstarszych i najnowszych). Wszystkie dokumenty na ten temat można znaleźć w drukach sejmowych²⁸. Portal podaje natomiast informacje o bieżących polskich sprawach sądowych na wokandzie instytucji sądowniczych UE.

Serwer Polska w UE powstał w związku z pierwszym polskim przewodnictwem w Radzie Unii Europejskiej i zawiera wiele informacji i dokumentów zaktualizowanych do 2010 lub 2011 r. Niestety, nie jest kompleksowo rozwijany i aktualizowany. Zawiera natomiast sporą część archiwalnych polskich dokumentów sprzed akcesji.

Uzupełnieniem informacji z portalu Polska w UE są serwery internetowe poszczególnych ministerstw. Przede wszystkim warto wspomnieć o bazie Ministerstwa Spraw Zagranicznych e-Step²⁹, stanowiącej elektroniczny system transpozycji prawa europejskiego. Jest to baza podobna do sejmowej bazy UST, z tym że UST zawiera informacje tylko o tych unijnych aktach prawnych, które wymagały w Polsce transpozycji, natomiast w bazie e-Step zawarte są wszystkie akty prawne UE, przy niektórych z nich pojawia się informacja, że nie wymagały transpozycji.

²⁵ <http://www.ipex.eu/> [dostęp 10.07.2015].

²⁶ <http://www.parl2011.pl/> [dostęp 10.07.2015].

²⁷ <http://www.polskawue.gov.pl> [dostęp 10.07.2015].

²⁸ Są to następujące druki sejmowe IV kadencji: 3141, 3710, 4413; V kadencji: 35, 321, 1061, 1495, 2119; VI kadencji: 272, 929, 1697, 2285, 2809, 3353, 4005; VII kadencji: 39, 391, 680, 1159, 1624, 2077, 2557, 3042, 3611.

²⁹ <http://estep.pl/> [dostęp 10.07.2015].

Inną formą działań informacyjnych nadzorowanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych jest Sieć Regionalnych Ośrodków Debaty Międzynarodowej. Powstała ona w 2013 r. z przekształcenia Sieci Regionalnych Centrów Informacji Europejskiej³⁰, które od 1999 r. zajmowały się informowaniem o integracji europejskiej w miejscach swojej lokalizacji. Sieć stanowiła bardzo ważny element w strukturze systemu informacji o UE zarówno przed akcesją, jak i po niej. Nowa sieć w zasadzie kontuuje zadania swojej poprzedniczki, z tym że zakres przekazywanych informacji został w jej zadaniach rozszerzony na całą politykę zagraniczną polskiego państwa, a nie tylko jej europejską część. Nowa sieć promuje przede wszystkim współpracę międzynarodową w regionach i jest częścią polskiej dyplomacji publicznej, dlatego można mieć wątpliwości co do tego, czy działania informacyjne skierowane do polskiego społeczeństwa nie zostaną w niej zmarginalizowane.

Na stronie Ministerstwa Finansów można znaleźć informacje o transferach funduszy między Polską a UE³¹. Strona zawiera szczegółowe dane obejmujące całe dziesięciolecie członkostwa. Serwer internetowy zawiera również informacje o polskich przygotowaniach do wejścia do strefy euro. Jedna ze stron gromadzi informacje powołanego w 2009 r. Pełnomocnika Rządu do spraw Wprowadzenia Euro przez Rzeczpospolitą Polską³².

Polski rząd ma wobec instytucji unijnych liczne zobowiązania informacyjne. Ma obowiązek dostarczać informacje o stanie kraju i prowadzonych politykach. Informacje te często podawane są do publicznej wiadomości. Ich przykładem może być krajowy program reform³³ oraz aktualizacja informacji o konwergencji³⁴, które są podstawą do koordynacji na poziomie europejskim polityk gospodarczych w ramach strategii „Europa 2020”.

Ważne informacje o członkostwie Polski w UE zawierają także serwery internetowe innych organów państwowych. Na przykład na stronie³⁵ Państwowej Komisji Wyborczej umieszczone zostały wizualizacje wyników

³⁰ A. Tuz, *Regionalne Centra Informacji Europejskiej w Polsce*, w: *Sieci informacyjne Unii Europejskiej w Polsce*, red. M. Grabowska, Warszawa 2012, s. 289–301.

³¹ <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/unia-europejska/transfery-finansowe-polska-ue> [dostęp 10.07.2015].

³² <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/integracja-ze-strefa-euro/pelnomocnik-rzadu-ds-euro> [dostęp 10.07.2015].

³³ <http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Strategia+Europa+2020/Krajowy+Program+Reform> [dostęp 10.07.2015].

³⁴ <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/finanse-publiczne/sytuacja-makroekonomiczna-i-finanse-publiczne/program-konwergencji/> [dostęp 10.07.2015].

³⁵ <http://pkw.gov.pl/wybory-do-parlamentu-europejskiego/> [dostęp 10.07.2015].

wyborów do Parlamentu Europejskiego z 2004, 2009 i 2014 r. oraz wyników referendum akcesyjnego³⁶ z 2003 r.

Równie ważne informacje można znaleźć na stronie internetowej Narodowego Banku Polskiego. Znajduje się tam wiele informacji i publikacji nt. strefy euro. Jest tam dokument pt. Raport na temat pełnego uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w trzecim etapie unii gospodarczej i walutowej i inne opracowania dotyczące tego tematu³⁷. Na stronie internetowej publikowany jest również miesięcznik pt. „Przegląd Spraw Europejskich”³⁸, który świadczy o tym, że bank wnikliwie śledzi poczynania najważniejszych unijnych instytucji. Narodowy Bank Polski nie ogranicza się tylko do informowania obywateli przez internet. W 2012 r. otworzył Centrum Informacji o Euro, którego siedziba początkowo znajdowała się w Łodzi, a w 2014 r. została przeniesiona do Warszawy, do głównej siedziby banku. Zadaniem tego ośrodka jest informowanie o wszystkich zagadnieniach związanych z euro i wejściem Polski do strefy euro.

Ważne i ciekawe informacje na temat członkostwa Polski w Unii Europejskiej można znaleźć na stronach internetowych Najwyższej Izby Kontroli³⁹. Serwer internetowy izby zawiera elektroniczne teksty wyników kontroli, wśród których znajduje się grupa dokumentów związana z członkostwem w Unii Europejskiej⁴⁰. Dokumenty te można łatwo wyselekcjonować po wybraniu opcji „integracja europejska” w polu z działami kontroli. Tematyce Unii Europejskiej poświęcona jest także strona izby pt. Jak Polska wydaje unijne pieniądze⁴¹, na której można znaleźć odesłanie do wielu sprawozdań i dokumentów pokontrolnych izby. W 2009 r. został wydany zbiorczy raport na temat wyników kontroli dotyczący wydatkowania unijnych pieniędzy⁴².

Jak już wspomniano, portal Polska w UE zawiera informacje o polskich sprawach sądowych wniesionych przed Trybunał Sprawiedliwości i Sąd Unii Europejskiej. Informacje o wyrokach Trybunału Konstytucyjnego

³⁶ <http://referendum2003.pkw.gov.pl> [dostęp 10.07.2015].

³⁷ http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/publikacje/o_euro/re.html [dostęp 10.07.2015].

³⁸ Wydawany w internecie od listopada 2013 r., dostępny na stronie <http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/publikacje/pse/pse.html> [dostęp 10.07.2015].

³⁹ Informacje nt. zadań Najwyższej Izby Kontroli związanej z członkostwem w Unii Europejskiej można znaleźć w artykule J. Mazur, *Działalność kontrolna NIK w sprawach dotyczących UE*, „Kontrola Państwowa” 2014 numer jubileuszowy, s. 131–158.

⁴⁰ <http://www.nik.gov.pl/kontrola/wyniki-kontroli-nik/> [dostęp 10.07.2015].

⁴¹ <http://www.nik.gov.pl/nik-o-funduszach-unijnych/jak-polska-wydaje-unijne-pieniadze.html> [dostęp 10.07.2015].

⁴² Najwyższa Izba Kontroli, *Raport zbiorczy o wynikach kontroli NIK w zakresie wykorzystania środków z budżetu Wspólnot Europejskich w ramach polityki spójności w Polsce*, Warszawa 2009.

związanych z problematyką prawa UE można znaleźć w jednej z publikacji dostępnych na stronie Trybunału⁴³. Orzecznictwo polskich sądów w coraz większym stopniu łączy się ze stosowaniem prawa unijnego. Dobitnie świadczą o tym np. sprawozdania roczne Sądu Najwyższego⁴⁴ lub Naczelnego Sądu Administracyjnego⁴⁵. Te ostatnie zawierają rozdział poświęcony stosowaniu prawa UE przez polskie sądy administracyjne. Sądy bacznie śledzą orzecznictwo europejskie, a dowodem na to są publikacje stanowiące omówienie bieżących spraw sądowych. Sąd Najwyższy wydaje kwartalny biuletyn „Przegląd Orzecznictwa Europejskiego Dotyczącego Spraw Karnych”⁴⁶, który w zamysle autorów w sprawach prawno-karnych miał być bieżącym kompendium wiedzy nt. orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a także Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Natomiast Naczelny Sąd Administracyjny wydaje miesięcznik „Biuletyn Europejski”⁴⁷, informujący o aktach prawnych i orzecznictwie UE, a także aktach prawnych Rady Europy i orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka znajdujących się w polu zainteresowania tego sądu.

Ważne zbiory informacji związane z udziałem Polski w UE zawierają statystyki publiczne Głównego Urzędu Statystycznego. Urząd ten dostarcza Eurostatowi danych dotyczących Polski, umożliwiając tym samym tworzenie statystyk na poziomie europejskim. Jednocześnie w wielu swoich publikacjach porównuje Polskę do innych krajów członkowskich Unii Europejskiej lub do średniej unijnej. Przykładami mogą być opracowania *Portrety polskich regionów*, *Zielone płuca Polski*, *Energia ze źródeł odnawialnych*. Urząd wydał wiele tematycznych publikacji opisujących członkostwo Polski w UE, np. *Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej na obszarach przygranicznych przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski*, *Polska w Unii Europejskiej 2004–2014*, *Ruch graniczny oraz przepływ towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski*.

⁴³ *Wybrane orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego związane z prawem Unii Europejskiej (2003–2014)*, Warszawa 2014, http://trybunal.gov.pl/uploads/media/SiM_L_PL_calosc.pdf [dostęp 10.07.2015].

⁴⁴ http://www.sn.pl/osadzienajwyzszym/SitePages/Sprawozdania_z_dzialalnosci.aspx [dostęp 10.07.2015].

⁴⁵ <http://www.nsa.gov.pl/sprawozdania-roczne.php> [dostęp 10.07.2015].

⁴⁶ Wydawany w internecie od 2004 r., dostępny na stronie http://www.sn.pl/orzecznictwo/SitePages/Biuletyny.aspx?ListName=Orzecznictwo_Euro_Karne [dostęp 10.07.2015].

⁴⁷ Wydawany w internecie od 2013 r., dostępny na stronie <http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php> [dostęp 10.07.2015].

3. Informowanie o członkostwie Polski w Unii Europejskiej a dostęp do informacji publicznej

Jak już wspomniano wyżej, ogólny obowiązek informowania społeczeństwa wynika z art. 61 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o dostępie do informacji publicznej z 2001 r., która nakłada na władze publiczne obowiązek udostępniania pewnych informacji w internecie, a także umożliwia składanie wniosku o udostępnienie informacji niepublikowanych. Polska tradycja jawności i przejrzystości działań władz publicznych dopiero się tworzy, a jej granice są przedmiotem sporów sądowych i debat parlamentarnych. Warta odnotowania jest próba ograniczenia obywatelom dostępu do informacji publicznych w zakresie UE, która miała miejsce latem i jesienią 2011 r.

W związku z obowiązkiem wdrożenia dyrektywy 2003/98/WE⁴⁸ w sprawie ponownego wykorzystania informacji sektora publicznego przygotowano rządowy projekt nowelizacji ustawy o dostępie do informacji publicznej. Projekt ten zawierał nie tylko przepisy realizujące postanowienia dyrektywy, lecz także ograniczenia zakresu prawa dostępu do informacji, w tym dostępu do informacji nt. sposobu reprezentowania polskich interesów narodowych na forach Rady Europejskiej i Rady Unii Europejskiej. Projekt spotkał się z dużą krytyką opinii publicznej i niektórych partii politycznych, ale po dość niezwykłym procesie legislacyjnym⁴⁹ ostatecznie został uchwalony przez parlament. W kwietniu 2012 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził jednak, że sposób postępowania z nowelizacją w tej sprawie w Senacie był niezgodny z konstytucją⁵⁰. Tym samym przepis ten został uchylony. Wydarzenie to miało miejsce podczas polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej i stało w jawnej sprzeczności z rządowym programem informowania społeczeństwa, którego jednym z celów było „podniesienie poziomu wiedzy polskiego społeczeństwa na tematy związane z polskim członkostwem w Unii Europejskiej, zwłaszcza w kontekście zadań wynikających z polskiej Prezydencji”⁵¹.

⁴⁸ Termin implementacji dyrektywy został wyznaczony na 1 lipca 2005 r. Polska implementacja została wprowadzona z dużym opóźnieniem.

⁴⁹ Por. Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz niektórych innych ustaw, 2011, <http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/4434.htm> [dostęp 10.07.2015]; Stanowisko Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz niektórych innych ustaw, 2011, <http://ww2.senat.pl/k7/pos/083/083porz.htm> [dostęp 10.07.2015].

⁵⁰ Trybunał Konstytucyjny, Wyrok w sprawie: K 33/11, 2012, <http://trybunal.gov.pl/rozprawy/wyroki/art/4660-dostep-do-informacji-publicznej-ograniczenie-prawo-do-informacji-z-uwagi-na-wazny-interes-panstw/> [dostęp 10.07.2015].

⁵¹ Ministerstwo Spraw Zagranicznych, *Informowanie społeczeństwa polskiego o prezydencji Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 roku. Założenia działań*, Warszawa 2010, s. 4.

4. Informowanie o Unii Europejskiej w ramach systemu oświatowego

W 1999 r. w związku z reformą systemu oświatowego do programów nauczania takich przedmiotów, jak: wiedza o społeczeństwie, historia, geografia, język polski i języki obce, dołączono treści rozszerzające problematykę europejską. Ich podstawowym celem było pogłębienie wiedzy o Europie, jej historii oraz dziedzictwie kulturowym, a także o integracji europejskiej ze szczególnym uwzględnieniem funkcjonowania UE. Reforma pozwalała na tworzenie klas o profilu europejskim, autorskich programów nauczania, zachęcała do tworzenia kół zainteresowań o tej tematyce oraz europejskich klubów szkolnych. W 2004 r. europeistyka oficjalnie stała się także jednym z kierunków kształcenia na studiach wyższych⁵². Wprowadzenie „edukacji europejskiej” w szkolnictwie podstawowym i średnim, a także przedszkolnym⁵³ było posunięciem wyjątkowym. Z badań porównawczych europejskiej sieci informacji o edukacji w Europie – Eurydice – wynika, że Polska zdecydowała się wprowadzić tę problematykę do kanonu wykształcenia ogólnego w większym zakresie niż większość europejskich państw⁵⁴. Z punktu widzenia informacyjnego jest to zabieg wyjątkowo skuteczny, ponieważ można być pewnym, że kolejne roczniki młodych ludzi będą wchodziły w dorosłe życie z podstawową wiedzą o Unii Europejskiej. Należy jednak pamiętać, że na przykład Brytyjcy przeciwnicy Unii Europejskiej takie działania traktują jako formę indoktrynacji. Jest to zapewne ocena przesadzona, ale warto zastanowić się, czy nie ma w niej chociaż odrobiny racji. Dokładniejsza analiza dokumentów Ministerstwa Edukacji Narodowej, określających zakres treści nauczanych w polskiej szkole na poziomie gimnazjalnym i licealnym, pozwala stwierdzić, że w zakresie wiedzy o członkostwie Polski w Unii Europejskiej uczeń powinien umieć wskazywać na korzyści członkostwa,

⁵² E. Gaweł-Luty, *Reforma systemu edukacji w Polsce wobec perspektyw przystąpienia do Unii Europejskiej*, w: *Edukacja wobec integracji europejskiej*, red. J. Kojkoł, P.J. Przybysz, Gdynia 2004, s. 103–108.

⁵³ Ministerstwo Edukacji Narodowej, *Podstawa programowa wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego. Tom 1. Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna*, 2011, s. 22, http://men.gov.pl/wp-content/uploads/2011/02/men_tom_1.pdf [dostęp 10.07.2015].

⁵⁴ Eurydice, *Citizenship education at school in Europe*, Brussels 2005, s. 52, http://www.indire.it/lucabas/lkmw_file/eurydice/Citizenship_schools_Europe_2005_EN.pdf [dostęp 10.07.2015]; Eurydice, *Edukacja obywatelska w Europie*, Warszawa 2012, s. 31, http://eurydice.org.pl/wp-content/uploads/2014/11/citizen_PL.pdf [dostęp 10.07.2015].

ale o kosztach nie ma już tam mowy⁵⁵. Jedyne ci uczniowie, którzy na poziomie ponadgimnazjalnym wybiorą rozszerzony zakres nauczania przedmiotu wiedza o społeczeństwie, uczą się oceniać skutki członkostwa Polski⁵⁶.

5. Programy i kampanie informacyjne

W latach 2004–2014 natężenie działań informacyjno-edukacyjnych związanych z Unią Europejską osłabło w stosunku do okresu przedczłonkowskiego. Niemniej jednak i w tym okresie można zauważyć kilka wyraźnych programów informacyjnych skierowanych do Polaków. Były to inicjatywy podejmowane w związku z polską prezydencją w Radzie Unii Europejskiej, z wyborami do Parlamentu Europejskiego oraz z informowaniem o przygotowaniach do wejścia do strefy euro. Poniżej zostały one szerzej omówione.

W związku ze zbliżającą się pierwszą prezydencją Polski w Radzie Unii Europejskiej w drugiej połowie 2011 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych przygotowało strategię komunikacyjną – „Informowanie społeczeństwa polskiego o prezydencji Polski w Radzie Unii Europejskiej” oraz wytyczne dotyczące komunikacji dla wszystkich organów zaangażowanych w te działania i zobowiązanych do sporządzenia planów informowania⁵⁷. Działania skierowane do polskiego społeczeństwa miały na celu podniesienie jego wiedzy na temat funkcjonowania Unii Europejskiej, a szczególnie Rady Unii Europejskiej. Miały także uświadomić korzyści z członkostwa oraz stymulować debatę na tematy europejskie. Działania przewidziano na okres 2009–2012, ale najwięcej z nich zostało podjętych w 2011 r. W przeciwieństwie do działań informacyjnych poprzedzających uzyskanie członkostwa poczynania rządu nie miały charakteru propagandowego. Miały natomiast duży walor edukacyjny. Partnerami programu, realizowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, byli pracownicy administracji centralnej i samorządowej, polskie i unijne ośrodki informacji, organizacje pozarządowe i uczelnie oraz media. Ministerstwo Spraw Zagranicznych kierowało część swoich działań w ich stronę, upatrując w nich multiplikatorów informacji. Po raz kolejny administracja

⁵⁵ Ministerstwo Edukacji Narodowej, *Podstawa programowa z komentarzami. Tom 4. Edukacja historyczna i obywatelska w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum*, 2011, s. 90, http://men.gov.pl/wp-content/uploads/2011/02/men_tom_4.pdf [dostęp 10.07.2015].

⁵⁶ Ibidem, s. 109.

⁵⁷ Ministerstwo Spraw Zagranicznych, *Informowanie społeczeństwa...*, op.cit.; Ministerstwo Spraw Zagranicznych, *Wytyczne dotyczące polityki komunikacyjnej polskiej prezydencji w Radzie UE w 2011 r.*, Warszawa 2010.

publiczna, politycy, dziennikarze, nauczyciele uzupełniali swoją wiedzę na temat Unii Europejskiej, aby później móc ją przekazywać pozostałym członkom społeczeństwa.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych przede wszystkim skupiło się na współpracy z organizacjami społecznymi oraz udostępnianiu informacji w Internecie. Wykorzystało także istniejącą strukturę regionalnych centrów informacji europejskiej, a także zaangażowało w proces informowania biblioteki publiczne. Działania informacyjne przybrały formę szkoleń oraz działań skierowanych do młodzieży. Biorąc pod uwagę, że nadal dominującym źródłem informacji o Unii Europejskiej jest w Polsce telewizja, przygotowano odpowiednie spoty o prezydencji. Opracowano także drukowane materiały informacyjne. Część działań informacyjnych przybrała formę wydarzeń promujących wiedzę o prezydencji. Do nich można zaliczyć instalację zegarów odliczających czas do rozpoczęcia prezydencji, cykl imprez sportowych pod hasłem prezydencji oraz wystawy i festiwale o podobnej tematyce. Zwróceniu uwagi odbiorców na przewodniczenie Polski w obradach Rady Unii Europejskiej miał także służyć program kulturalny⁵⁸.

Podczas analizy działań informacyjnych polskiego rządu związanych z prezydencją nie sposób nie dostrzec, że ich przygotowanie zostało oparte na doświadczeniach innych państw. Trudno w nich dostrzec polską specyfikę, ale trudno także znaleźć miejsca świadczące o jakichś zaniedbaniach. Przykład prezydencji świadczy o profesjonalnym podejściu do zagadnień informowania polskiego społeczeństwa o Unii Europejskiej.

Wybory do Parlamentu Europejskiego, jak dotąd, odbyły się w Polsce trzykrotnie: w 2004, 2009 i 2014 r. Pierwsze odbyły się w kilkanaście dni po przystąpieniu do Unii Europejskiej, ale wbrew oczekiwaniom żadne z nich nie cieszyły się zainteresowaniem wyborców. Frekwencje w tych wyborach wyniosły odpowiednio niecałe 21, 25 i 24% i należały do jednych z najniższych w Unii Europejskiej (średnia unijna to odpowiednio: 45, 43 i 43%)⁵⁹.

⁵⁸ Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Instytut Adama Mickiewicza, Narodowy Instytut Audiowizualny, Strategiczne założenia programu kulturalnego polskiej prezydencji w II połowie 2011, 2009, https://web.archive.org/web/20100327021010/http://www.prezydencjaue.gov.pl/files/pliki/do_pobrania/kulturalny_program.pdf [dostęp 10.07.2015].

⁵⁹ Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 15 czerwca 2004 r. o wynikach wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 13 czerwca 2004 r., Dz.U. z 2004 r. nr 137, poz. 1460; obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 8 czerwca 2009 r. o wynikach wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 7 czerwca 2009 r., Dz.U. z 2009 r. nr 88, poz. 729; obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 maja 2014 r. o wynikach wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 25 maja 2014 r., Dz.U. z 2014 r.,

Frekwencje te były niższe od przeciętnego wyniku osiąganego w krajowych wyborach parlamentarnych i samorządowych. Niską frekwencję w wyborach europejskich najczęściej tłumaczy się tym, że wybory do Parlamentu Europejskiego traktowane są przez wyborców jako wybory o mniejszej randze (*second-order elections*)⁶⁰. Zdziwiające jest jednak to, że Polacy byli o tym przeświadczeni już kilkanaście dni po uzyskaniu członkostwa w Unii Europejskiej.

Zaangażowanie rządu w zachęcenie obywateli do udziału w wyborach było stosunkowo niewielkie i w zasadzie ograniczało się do poinformowania o kwestiach organizacyjnych. Obowiązki państwa członkowskiego związane z wyborami do Parlamentu Europejskiego regulują krajowe ordynacje wyborcze. Dodatkowe obowiązki informacyjne wynikają z udziału w tych wyborach obywateli innych państw członkowskich. Wynikają one z art. 12 dyrektywy 93/109/WE ustanawiającej szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami⁶¹. Według danych Eurostatu z 2012 r., liczba imigrantów mieszkających w Polsce i pochodzących z innego kraju Unii Europejskiej była wyjątkowo niska, bo wyniosła mniej niż 18,4 tys. osób, co stanowi ok. 0,04% wszystkich mieszkańców kraju. Dla porównania średnia unijna wynosiła 2,7%⁶². Nic zatem dziwnego, że działania informacyjne skierowane do cudzoziemców mogących wziąć udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego były w zasadzie niewidoczne. Dużo bardziej aktywne w tym czasie były partie polityczne (europejskie i krajowe) i sami kandydaci na posłów oraz Komisja Europejska i Parlament Europejski. Te ostatnie same prowadzi-

poz. 692; Parlament Europejski, Wyniki wyborów do PE. Frekwencja, 2014, <http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/pl/turnout.html> [dostęp 10.07.2015].

⁶⁰ Por. A.H. Trechsel, *How much second-order were the European Parliament elections 2009?* w: *The 2009 Elections to the European Parliament. Country Reports*, red. W. Gagatek, Florence 2010, s. 3–11; S. Hix, M. Marsh, *Second-order effects plus pan-European political swings: An analysis of European Parliament elections across time*, „Electoral Studies” 2011, No. 1, s. 4–15.

⁶¹ Dyrektywa Rady 93/109/WE z dnia 6 grudnia 1993 r. ustanawiająca szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami, Dz. Urz. L 329 z 30.12.1993, s. 37.

⁶² Eurostat, *EU citizenship – statistics on cross-border*, 2013, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_citizenship_-_statistics_on_cross-border_activities#Foreign.C2.A0population_in_the_EU_and_Member_States [dostęp 10.07.2015].

ły kampanie informacyjne za pośrednictwem swoich przedstawicielstw i biur informacyjnych⁶³.

Polska, wstępując do Unii Europejskiej, zobowiązała się do zamiany polskiego złotego na euro, ponieważ jednak sytuacja gospodarcza Polski nie pozwalała w krótkim okresie po akcesji na realizację tego obowiązku, datę wejścia do strefy euro sukcesywnie odkładano na przyszłość. O tym, że zobowiązanie to jest jednak traktowane poważnie, świadczy utworzenie w 2009 r. urzędu pełnomocnika⁶⁴ do spraw wprowadzenia euro. Prowadzi on działania przygotowujące kraj do tej operacji, w tym planuje prowadzenie działań informacyjnych. Brak decyzji politycznej o dacie zmiany waluty powoduje jednak, że działania te nie są zbyt intensywne i ograniczają się w zasadzie do wydawania rekomendacji w sprawie przygotowań⁶⁵.

W tym miejscu należy zauważyć, że sytuacja gospodarcza świata oraz kryzys w strefie euro stawiają przed pełnomocnikiem bardzo trudne zadanie. Spadek poparcia dla przyjęcia euro powoduje, że zadania informacyjne związane z wymianą pieniędzy będą prowadzone w zupełnie innych warunkach niż te związane z akcesją i polską prezydencją. Pełnomocnik rządu prawdopodobnie nie będzie mógł wykorzystać tradycyjnego prozachodniego nastawienia polskiego społeczeństwa, które odegrało kluczową rolę w kampanii przed referendum w 2003 r. Polacy, pozostający wielkimi entuzjastami Unii Europejskiej, w ostatnich latach okazują bardzo silnie niechęć do euro⁶⁶. Trudno sobie wyobrazić działania informacyjne, które to nastawienie mogłyby zmienić. Być może najważniejsze w tej sytuacji jest czekanie na odbudowę wizerunku i reputacji strefy euro. Trudność problemu informacyjnego wynika również z tego, że w tym przypadku kierowanie się doświadczeniami innych państw będzie niewystarczające. Kampanie informacyjne realizowane przez Komisję Europejską i przez państwa członkowskie przed wprowadzeniem euro do obiegu w 2002 r. były wielką niewiadomą. Wiele

⁶³ A. Vidal-Quadras, *Introduction to the main principles of the EP communication strategy for the 2009 European elections*, 2009, http://stockholm.adagio4.eu/ressource/static/files/VQ-opening_address-17-03-09_Final.pdf [dostęp 10.07.2015]; *Information and communication strategy of DG Communication for the 2009 European elections*, 2008, <http://www.bpb.de/files/G3DVG5.pdf> [dostęp 10.07.2015].

⁶⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2009 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do Spraw Wprowadzenia Euro przez Rzeczpospolitą Polską, Dz.U. z 2009 r. nr 11, poz. 60.

⁶⁵ Por. *Pełnomocnik Rządu do Spraw Wprowadzenia Euro przez Rzeczpospolitą Polską*, 2012, <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/integracja-ze-strefa-euro/pelnomocnik-rzadu-ds-euro#> [dostęp 10.07.2015].

⁶⁶ K. Waćko-Jasińska, *Poparcie dla wprowadzenia euro*, „Monitor Opinii Publicznej” 2014, nr 6, s. 2.

społeczeństw obawiało się wprowadzenia wspólnej waluty, ale ostatecznie te obawy zostały rozwiane. Sukces pierwszych kampanii informacyjnych spowodował, że państwa, które wprowadzały u siebie walutę euro w kolejnych latach, mogły bazować na doświadczeniach i przykładach innych państw. W trochę innej sytuacji znalazły się Estonia, Łotwa i Litwa, które w trakcie kampanii o euro musiały zmierzyć się z dodatkowymi obawami społecznymi wywołanymi przez kryzys⁶⁷.

Po uwzględnieniu tych okoliczności należy stwierdzić, że działania informacyjne związane z wprowadzeniem euro w Polsce będą prawdziwym sprawdzianem kompetencji i umiejętności osób odpowiedzialnych za politykę informacyjną państwa. Jedynym atutem w rękach rządzących jest to, że Polska ma już doświadczenia w wymianie pieniędzy, gdyż na przełomie 1994 i 1995 r. dokonano denominacji polskiej waluty, co w sposób symboliczny zakończyło okres hiperinflacji⁶⁸.

6. Odpowiedzialność za politykę informowania o Unii Europejskiej

W okresie przedczłonkowskim, a także później, aż do roku 2009, główną instytucją odpowiedzialną za działania informacyjne o UE w Polsce był Komitet Integracji Europejskiej obsługiwany przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej. W ramach urzędu funkcjonował Departament Komunikacji Społecznej i Informacji Europejskiej, przemianowany później na Departament Informacji Europejskiej. W okresie szczególnie intensywnych działań informacyjnych w okresie przedczłonkowskim działalność urzędu została wsparta utworzeniem funkcji pełnomocnika rządu ds. informacji europejskiej⁶⁹ (grudzień 2001–styczeń 2003), a później ministra ds. referendum europejskiego⁷⁰ (styczeń–czerwiec 2003), a w działania komunikacyjne zostało włączonych bardzo wiele instytu-

⁶⁷ A. Ogonowska, *Kampanie informacyjne programu PRINCE Unii Europejskiej*, „Studia Europejskie” 2010, nr 1, s. 143–147; A. Ogonowska, *Polityka informacyjna państw członkowskich o Unii Europejskiej na przykładach okresów wzmożonej działalności informacyjnej*, „Studia Europejskie” 2011, nr 3, s. 120–125.

⁶⁸ *Najczęściej zadawane pytania w sprawie denominacji*, „Dziennik Polski”, 24.12.2010, s. 3, http://www.nbp.pl/edukacja/dodatki_edukacyjne/dziennik_polski/odc_1_doe_03_241210_c1.pdf [dostęp 10.07.2015].

⁶⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do Spraw Informacji Europejskiej, Dz.U. z 2001 r. nr 144, poz. 1618.

⁷⁰ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie ustalenia szczegółowego zakresu działania Ministra – członka Rady Ministrów Lecha Nikolskiego, Dz.U. z 2003 r. nr 1, poz. 6.

cji publicznych oraz organizacji pozarządowych. Po uzyskaniu członkostwa prace Komitetu Integracji Europejskiej wsparł Komitet Europejski Rady Ministrów⁷¹. Oba ciała były obsługiwane przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej. W 2009 r. Komitet Integracji Europejskiej i Komitet Europejski Rady Ministrów zostały zastąpione przez Komitet do Spraw Europejskich, a Urząd Komitetu Integracji Europejskiej został wchłonięty w struktury Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Po tych zmianach to ministerstwo przejęło zadania urzędu w zakresie informowania polskiego społeczeństwa. Odpowiadał za nie Departament Informacji Europejskiej ministerstwa, którego zadaniem było przygotowanie programów informacyjno-edukacyjnych dotyczących problematyki UE i członkostwa Polski w tej organizacji. Departament był zaangażowany szczególnie w przygotowanie informacyjne polskiej prezydencji oraz informowanie o przygotowaniach do wejścia do strefy euro. Koordynował także pracę polskiej Sieci Regionalnych Centrów Informacji Europejskiej. Latem 2012 r. zadania departamentu przejęło Biuro Rzecznika Prasowego Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Niestety, w kompetencjach tego biura nie ma już wyraźnych zadań informacyjnych związanych z UE.

Obecnie trudno jest wskazać jeden główny organ realizujący politykę informowania obywateli o UE. Kompetencje decydowania o tej polityce spoczywają w rękach Komitetu do Spraw Europejskich⁷². Nie należy jednak obawiać się takiego stanu. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że władze państwowe traktują poważnie sprawy związane z UE, w tym problemy informowania o UE. Jeśli więc nastąpi kolejny okres wzmożonego zapotrzebowania na informacje o UE, to najprawdopodobniej zostanie utworzony lub wskazany organ odpowiedzialny za działania informacyjne. Należałoby jednak zastanowić się, czy Ministerstwo Spraw Zagranicznych jest właściwą instytucją do prowadzenia działań informacyjnych w kraju. Jak pokazują doświadczenia okresu przedczłonkowskiego i dekada doświadczeń kraju członkowskiego, powodzenie działań informacyjnych zależy od aktywności wielu aktorów życia polityczno-społecznego. Przegląd działań informacyjnych zaprezentowanych wyżej wskazuje, że aktualnie wiele organów władzy publicznej w ramach swoich kompetencji informuje opinię publiczną

⁷¹ *Komitet Europejski Rady Ministrów (2004–2009)*, 2010, [https://polskawue.gov.pl/Komitet,Europejski,Rady,Ministrow,\(2004,,2009\),56.html](https://polskawue.gov.pl/Komitet,Europejski,Rady,Ministrow,(2004,,2009),56.html) [dostęp 10.07.2015].

⁷² Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Komitecie do Spraw Europejskich, Dz.U. z 2009 r. nr 161, poz. 1277; uchwała nr 15 Rady Ministrów z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie upoważnienia Komitetu do Spraw Europejskich do rozpatrywania, rozstrzygania lub uzgadniania w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej, MP z 2010 r. nr 6, poz. 53.

o członkostwie w UE. Stanowi to podstawowy trzon polskiego systemu informacyjnego o sprawach europejskich.

Wnioski

W 2015 r. za kreowanie polityki informowania polskiego społeczeństwa o Unii Europejskiej odpowiedzialny jest Komitet Spraw Europejskich Rady Ministrów. Trudno jednak wskazać jeden główny organ odpowiedzialny za jej realizację. Przez wiele lat funkcję tę pełnił Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, a później Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Brak głównego organu wykonawczego nie oznacza jednak, że działania informacyjne nie są prowadzone. Dokonany przegląd zasobów i działań informacyjnych świadczy o tym, że bardzo wiele organów władzy publicznej w sposób zdecentralizowany zajmuje się informowaniem społeczeństwa o tym, jak jest wykorzystywane członkostwo w UE dla pożytku państwa. Udział w informowaniu społeczeństwa wielu organów jest bardzo trafnym rozwiązaniem, ponieważ w przypadku sytuacji wzmożonego zapotrzebowania na informacje związane z UE mogą one z łatwością rozszerzyć swoją dotychczasową działalność i tym samym włączyć się w centralną politykę głównego koordynatora w tym zakresie. Wydaje się, że nie należy traktować braku głównego organu wykonawczego w zakresie polityki informowania o UE jako zaniedbania. Dotychczasowe doświadczenia, np. te związane z prezydencją w Radzie Unii Europejskiej lub z pracami Pełnomocnika Rządu do spraw Wprowadzenia Euro przez Rzeczpospolitą Polską, świadczą o tym, że władze publiczne z należyтым staraniem traktują kwestie informacyjnego przygotowania społeczeństwa. Jedynie przekształcenie Sieci Regionalnych Centrów Informacji Europejskiej w Sieć Regionalnych Ośrodków Debaty Międzynarodowej napawa obawą, czy nie dochodzi do demontażu podstawowej infrastruktury informacyjnej odpowiedzialnej aż do 2013 r. za informowanie na poziomie lokalnym polskiego społeczeństwa o kwestiach europejskich.

Jak już zostało wspomniane na wstępie, nie istnieje żaden programowy dokument opisujący całościowo politykę informacyjną państwa w tym zakresie. Jednak wszystkie większe wydarzenia związane z UE łączą się ze specjalnymi programami działań informacyjno-promocyjno-edukacyjnych, które zazwyczaj są profesjonalnie przygotowane i dostosowane do danego wydarzenia.

Przeгляд działań informacyjnych dowodzi także, że Polska angażuje się tylko w działania niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w Unii Europejskiej. Współpraca z Komisją Europejską w zakresie działań informacyjnych pokazała raczej pasywną rolę władz państwowych w pro-

wadzeniu polityki informacyjnej wyrastającej poza to, co konieczne lub finansowane z unijnego budżetu. Częściowo wynika to ze specyficznych krajowych warunków. Większość społeczeństwa oraz elit politycznych jest zadowolona z członkostwa, wobec tego dodatkowe zabiegi wzmacniające poparcie dla UE wydają się w tej chwili zbędne. Niewątpliwie wielkim wyzwaniem będą działania informacyjne związane z ewentualnym wejściem do strefy euro.

Publicznie dostępnych informacji o członkostwie Polski w UE jest bardzo dużo. Oczywiście można byłoby znaleźć przykłady krajów, w których do publicznej wiadomości podaje się więcej informacji. Ale wynika to raczej z dłuższej tradycji jawności prac władz publicznych, także w każdej innej sprawie, nie tylko w kwestiach europejskich. Próba ograniczenia dostępu do informacji o reprezentowaniu polskich interesów w UE pokazuje jednak, że poziom poinformowania opinii publicznej nie przez wszystkich jest traktowany jako zadowalający. Upublicznianie informacji w internecie ma na celu umożliwienie kontrolowania prac władz publicznych. Zwykły obywatel rzadko sięga po oryginalne dokumenty, a dla specjalistów z dziedziny integracji europejskiej zawsze ujawnionych dokumentów będzie za mało.

Jednym z głównych filarów systemu informowania polskiego społeczeństwa o UE jest system oświatowy, który przewiduje w obowiązkowych programach kształcenia znaczną pulę wiadomości o Europie, procesach integracyjnych na kontynencie oraz o samej Unii Europejskiej. Fakt ten nie budzi społecznych kontrowersji. Aktualnie nie jest prowadzona żadna debata, czy treści europejskich w programach nauczania jest za dużo lub za mało.

Bibliografia

- Amended work programme in the field of communication for 2011*, 2011, 27 s., http://ec.europa.eu/dgs/communication/contracts-and-grants/annual_work_programme/awp/amend_prog2011_en.pdf [dostęp 10.07.2015].
- Annual work programme on grants and contracts in the field of communication for 2009*, 2009, 21 s., http://ec.europa.eu/dgs/communication/contracts-and-grants/annual_work_programme/awp/prog2009_en.pdf [dostęp 10.07.2015].
- Baza UST, http://bs.sejm.gov.pl/F?func=file&file_name=find-t-ust01&local_base=ustw&con_lng=POL [dostęp 10.07.2015].
- Biuletyn Europejski, <http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php> [dostęp 10.07.2015].

- Commission of the European Communities, *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on implementing the information and communication strategy for the European Union*, COM(2004) 196 final, Brussels 20.04.2004.
- Council of the European Union, *Outcome of proceedings of the Working Party on Information on 12 July 2013*, Brussels 19.07.2013, 12607/13 INF 137 API 69.
- Council of the European Union, *Outcome of proceedings of the Working Party on Information on 13 September 2013*, Brussels 20.09.2013, 13832/13 API 81 INF 155.
- Council of the European Union, *Outcome of proceedings of the Working Party on Information on 28 October 2013*, Brussels 12.11.2013, 16069/13 API 104 INF 197.
- Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 26 listopada 2012 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 492/2011 odnośnie do kojarzenia ofert zatrudnienia i wniosków o zatrudnienie oraz ich równoważenia oraz ponownego ustanowienia EURES, Dz. Urz. L 328 z 28.11.2012, s. 21–26.
- Deloitte, *Horizontal evaluation of management partnerships. Final report*, 2014, 109 s., <http://ec.europa.eu/smart-regulation/evaluation/search/download.do?documentId=10529698> [dostęp 10.07.2015].
- Dyrektywa Rady 93/109/WE z dnia 6 grudnia 1993 r. ustanawiająca szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami, Dz. Urz. L 329 z 30.12.1993, s. 34–38.
- EDL-S, <http://orka.sejm.gov.pl/SUE7.nsf/GlownyWWW> [dostęp 10.07.2015].
- e-Step, <http://estep.pl/> [dostęp 10.07.2015].
- European Commission, *Commission decision concerning the adoption of 2012 work programme in the field of communication*, Brussels 2011, 30 s., http://ec.europa.eu/dgs/communication/contracts-and-grants/annual_work_programme/awp/progr2012_en.pdf [dostęp 10.07.2015].
- European Commission, *Commission decision of 18.12.2012 concerning the adoption of the 2013 work programme in the field of Communication serving as a financing decision*, Brussels 2012, 40 s., http://ec.europa.eu/dgs/communication/contracts-and-grants/annual_work_programme/awp/c-2012-9486-decision-workprogramme2013_en.pdf [dostęp 10.07.2015].
- European Commission, *Commission decision of 6.10.2010 on the amended annual work programme for grants and public contracts in the field of communication for 2010*, Brussels 2010, 28 s., <http://ec.europa.eu/dgs/>

- communication/contracts-and-grants/annual_work_programme/awp/c_2010_6827_decision_de_la_commission_en.pdf [dostęp 10.07.2015].
- Eurostat, *EU citizenship – statistics on cross-border*, Eurostat, 2013, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_citizenship_-_statistics_on_cross-border_activities [dostęp 10.07.2015].
- Eurydice, *Citizenship education at school in Europe*, Eurydice, Brussels 2005, 90 s., http://www.indire.it/lucabas/lkmw_file/eurydice/Citizenship_schools_Europe_2005_EN.pdf [dostęp 10.07.2015].
- Eurydice, *Edukacja obywatelska w Europie*, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2012, 141 s., http://eurydice.org.pl/wp-content/uploads/2014/11/citizen_PL.pdf [dostęp 10.07.2015].
- Gaweł-Luty E., *Reforma systemu edukacji w Polsce wobec perspektyw przystąpienia do Unii Europejskiej*, w: *Edukacja wobec integracji europejskiej*, red. J. Kojkoł, P.J. Przybysz, Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte, Gdynia 2004, s. 103–108.
- Godlewski M., *Sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich*, w: *Sieci informacyjne Unii Europejskiej w Polsce*, red. M. Grabowska, Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012, s. 269–275.
- Hix S., Marsh M., *Second-order effects plus pan-European political swings: An analysis of European Parliament elections across time*, „Electoral Studies” No. 1/2011, s. 4–15.
- Information and communication strategy of DG Communication for the 2009 European elections*, 2008, 3 s., <http://www.bpb.de/files/G3DVG5.pdf> [dostęp 10.07.2015].
- IPEX, <http://www.ipex.eu/> [dostęp 10.07.2015].
- Jak Polska wydaje unijne pieniądze, <http://www.nik.gov.pl/nik-o-funduszach-unijnych/jak-polska-wydaje-unijne-pieniadze.html> [dostęp 10.07.2015].
- Komisja Europejska, *Partnerstwo w zarządzaniu. Umowa o delegację. Dotyczy: GCI-PG-A-PL-COMM-01*, Warszawa 2009, 39 s.
- Komitet Europejski Rady Ministrów (2004–2009)*, 2010, [https://polskawue.gov.pl/Komitet,Europejski,Rady,Ministrow,\(2004,,2009\),56.html](https://polskawue.gov.pl/Komitet,Europejski,Rady,Ministrow,(2004,,2009),56.html) [dostęp 10.07.2015].
- Krajowy program reform, <http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Strategia+Europa+2020/Krajowy+Program+Reform> [dostęp 10.07.2015].
- Litewska I., *Europejskie Służby Zatrudnienia (EURES) w Polsce*, w: *Sieci informacyjne Unii Europejskiej w Polsce*, red. Marta Grabowska, Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012, s. 131–142.
- Marciniak M., *Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich dla rozwoju obszarów wiejskich*, w: *Sieci informacyjne Unii Europejskiej w Polsce*, red. M. Grabow-

- ska, Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012, s. 277–287.
- Mazur J., *Działalność kontrolna NIK w sprawach dotyczących UE*, „Kontrola Państwowa”, numer jubileuszowy 2014, s. 131–158.
- Ministerstwo Edukacji Narodowej, *Podstawa programowa wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego. Tom 1. Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna*, 2011, 72 s., http://men.gov.pl/wp-content/uploads/2011/02/men_tom_1.pdf [dostęp 10.07.2015].
- Ministerstwo Edukacji Narodowej, *Podstawa programowa z komentarzami. Tom 4. Edukacja historyczna i obywatelska w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum*, 2011, 167 s., http://men.gov.pl/wp-content/uploads/2011/02/men_tom_4.pdf [dostęp 10.07.2015].
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Instytut Adama Mickiewicza, Narodowy Instytut Audiowizualny, *Strategiczne założenia programu kulturalnego polskiej prezydencji w II połowie 2011*, 2009, 17 s., https://web.archive.org/web/20100327021010/http://www.prezycjaue.gov.pl/files/pliki/do_pobrania/kulturalny_program.pdf [dostęp 10.07.2015].
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych, *Informowanie społeczeństwa polskiego o prezydencji Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 roku. Założenia działań*, Warszawa 2010, 29 s.
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych, *Wytyczne dotyczące polityki komunikacyjnej polskiej prezydencji w Radzie UE w 2011 r.*, Warszawa 2010, 15 s.
- Najczęściej zadawane pytania w sprawie denominacji, „Dziennik Polski”, 24.12.2010, s. 3, http://www.nbp.pl/edukacja/dodatki_educacyjne/dziennik_polski/odc_1_doe_03_241210_c1.pdf [dostęp 10.07.2015].
- Najwyższa Izba Kontroli, *Raport zbiorczy o wynikach kontroli NIK w zakresie wykorzystania środków z budżetu Wspólnot Europejskich w ramach polityki spójności w Polsce*, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2009, 53 s.
- Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 15 czerwca 2004 r. o wynikach wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 13 czerwca 2004 r., Dz.U. z 2004 r. nr 137, poz. 1460.
- Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 maja 2014 r. o wynikach wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 25 maja 2014 r., Dz.U. z 2014 r., poz. 692.
- Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 8 czerwca 2009 r. o wynikach wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 7 czerwca 2009 r., Dz.U. z 2009 r. nr 88, poz. 729.
- Ogonowska A., *Kampanie informacyjne programu PRINCE Unii Europejskiej*, „Studia Europejskie”, nr 1/2010, s. 139–159.

- Ogonowska A., *Polityka informacyjna państw członkowskich o Unii Europejskiej na przykładach okresów wzmożonej działalności informacyjnej*, „Studia Europejskie”, nr 3/2011, s. 113–133.
- Ośrodek Informacji i Dokumentacji Europejskiej, <http://oide.sejm.gov.pl/oide/> [dostęp 10.07.2015].
- Parlament Europejski, *Wyniki wyborów do PE. Frekwencja*, 2014, <http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/pl/turnout.html> [dostęp 10.07.2015].
- Pelnomocnik Rządu do Spraw Wprowadzenia Euro przez Rzeczpospolitą Polską*, Ministerstwo Finansów, 2012, <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/integracja-ze-strefa-euro/pelnomocnik-rzadu-ds-euro#> [dostęp 10.07.2015].
- Pelnomocnik Rządu ds. Euro, <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/integracja-ze-strefa-euro/pelnomocnik-rzadu-ds-euro> [dostęp 10.07.2015].
- Polska w UE, <http://www.polskawue.gov.pl> [dostęp 10.07.2015].
- Polska Prezydencja w Radzie UE. Wymiar parlamentarny, <http://www.parl2011.pl/> [dostęp 10.07.2015].
- Portal Funduszy Europejskich, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl> [dostęp 10.07.2015].
- Portal Funduszy Europejskich. Ewaluacja, <http://www.ewaluacja.gov.pl> [dostęp 10.07.2015].
- Program konwergencji, <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/finanse-publiczne/sytuacja-makroekonomiczna-i-finanse-publiczne/program-konwergencji/> [dostęp 10.07.2015].
- Przegląd Orzecznictwa Europejskiego dotyczącego Spraw Karnych, http://www.sn.pl/orzecznictwo/SitePages/Biuletyny.aspx?ListName=Orzcz_Euro_Karne [dostęp 10.07.2015].
- Przegląd Spraw Europejskich, <http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/publikacje/pse/pse.html> [dostęp 10.07.2015].
- Raport na temat pełnego uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej, http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/publikacje/o_euro/re.html [dostęp 10.07.2015].
- Referendum ogólnokrajowe w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, <http://referendum2003.pkw.gov.pl> [dostęp 10.07.2015].
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE)

- nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Dz. Urz. L 371 z 27.12.2006, s. 1–169.
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Dz. Urz. L 368 z 23.12.2006, s. 15–73.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie ustalenia szczegółowego zakresu działania Ministra – członka Rady Ministrów Lecha Nikolskiego, Dz.U. z 2003 r. nr 1, poz. 6.
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999, Dz. Urz. L 210 z 31.03.2006, s. 25–78.
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Dz. Urz. L 277 z 21.10.2005, s. 1–40.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do Spraw Informacji Europejskiej, Dz.U. z 2001 r. nr 144, poz. 1618.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2009 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do Spraw Wprowadzenia Euro przez Rzeczpospolitą Polską, Dz.U. z 2009 r. nr 11, poz. 60.
- Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz niektórych innych ustaw*, 2011, <http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/4434.htm> [dostęp 10.07.2015].
- Senat i UE, <http://www.senat.gov.pl/senat-i-ue/> [dostęp 10.07.2015].
- Sprawozdania roczne, <http://www.nsa.gov.pl/sprawozdania-roczne.php> [dostęp 10.07.2015].
- Sprawozdania z działalności Sądu Najwyższego, http://www.sn.pl/osadzienajwyzszym/SitePages/Sprawozdania_z_dzialalnosci.aspx [dostęp 10.07.2015].
- Stanowisko Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz niektórych innych ustaw*, 2011, <http://ww2.senat.pl/k7/pos/083/083porz.htm> [dostęp 10.07.2015].
- Strategia komunikacji funduszy europejskich w Polsce w ramach Narodowej Strategii Spójności na lata 2007–2013*, 2012, 153 s., <https://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/ZPFE/Documents/finStrate>

- gia_komunikacji_modyfikacja%2016_01_2012_tekst_jednolity.pdf [dostęp 10.07.2015].
- Transfery finansowe Polska – Unia Europejska, <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/unia-europejska/transfery-finansowe-polska-ue> [dostęp 10.07.2015].
- Trechsel A.H., *How much second-order were the European Parliament elections 2009?*, w: *The 2009 Elections to the European Parliament. Country Reports*, red. W. Gagatsek, European University Institute, Florence 2010, s. 3–11.
- Trybunał Konstytucyjny, *Wyrok w sprawie: K 33/11*, 2012, <http://trybunal.gov.pl/rozprawy/wyroki/art/4660-dostep-do-informacji-publicznej-ograniczenie-prawa-do-informacji-z-uwagi-na-wazny-interes-panstw/> [dostęp 10.07.2015].
- Tuz A., *Regionalne Centra Informacji Europejskiej w Polsce*, w: *Sieci informacyjne Unii Europejskiej w Polsce*, red. Marta Grabowska, Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012, s. 289–301.
- Uchwała nr 15 Rady Ministrów z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie upoważnienia Komitetu do Spraw Europejskich do rozpatrywania, rozstrzygania lub uzgadniania w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej, MP z 2010 r. nr 6, poz. 53.
- Układ Europejski ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską, z jednej strony, a Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi, z drugiej strony, sporządzony w Brukseli dnia 16 grudnia 1991 r., Dz.U. z 1994 r. nr 11, poz. 38.
- Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, *Program informowania społeczeństwa*, Warszawa 2009, 31 s.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Komitecie do Spraw Europejskich, Dz.U. z 2009 r. nr 161, poz. 1277.
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, Dz.U. z 2001 r. nr 112, poz. 1198.
- Wybory do Parlamentu Europejskiego, <http://pkw.gov.pl/wybory-do-parlamentu-europejskiego/> [dostęp 10.07.2015].
- Wyszukiwarka wyników kontroli, <http://www.nik.gov.pl/kontrol/wyniki-kontroli-nik/> [dostęp 10.07.2015].
- Vidal-Quadras A., *Introduction to the main principles of the EP communication strategy for the 2009 European elections*, 2009, 5 s., http://stockholm.adagio4.eu/ressource/static/files/VQ-opening_address-17-03-09_Final.pdf [dostęp 10.07.2015].
- Waćko-Jasińska K., *Poparcie dla wprowadzenia euro*, „Monitor Opinii Publicznej”, nr 6/2014, s. 2–2.

Wybrane orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego związane z prawem Unii Europejskiej (2003–2014), Biuro Trybunału Konstytucyjnego, Warszawa 2014, 465 s., http://trybunal.gov.pl/uploads/media/SiM_L_PL_calosc.pdf [dostęp 10.07.2015].

Słowa kluczowe: Polska, informowanie społeczeństwa, Unia Europejska, polityka informacyjna

Key words: Poland, informing the society, the European Union, information policy

Abstract

The Policy of Informing the Polish Society on the European Union in 2004–2014

The article deals with informing of the Polish society on the membership of Poland in the European Union in 2004–2014. Author describes all main public resources of information related to the Polish membership in the European Union and main tools of informing, i.e. campaigns and European content of Polish school curricula. Special attention is given to the attempt to restrict the law on access to information in scope of information on representing of Polish reason of state in the Council of the European Union. Author examines also all main institutions responsible for informing the society and assesses their cooperation with the European Commission. The analysis allows to estimate the state of the information policy and points out its main challenges.